

NEW JUNGIAN
ISRAELI ASSOCIATION

עמותה יונגיאנית
ישראלית חדשה (ע"ר)

דף הבית

כוחו המרפא של הסמל ברגע משבר בטיפול

סלעית קורן

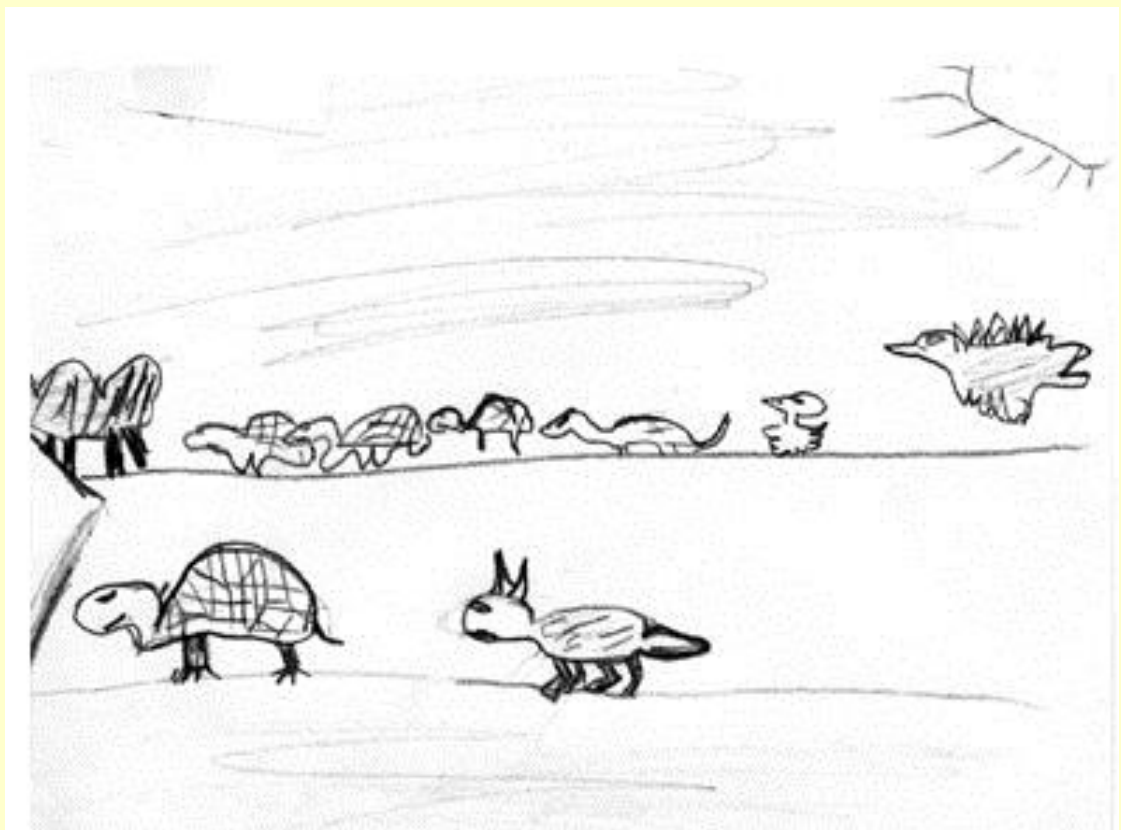
אנו פוגשים סמלים רבים במהלך הטיפול הנפשי. לעיתים ברגעי משבר בטיפול ניתן לראות את כוחו המרפא של הסמל. להלן אציג שתי דוגמאות טיפוליות לכוחו המרפא של הסמל.

דרור:

דרור, ילד בן 9 שנים, שהגיע לטיפול בשל חרדות, התנהגות פסיבית, התפרצויות זעם וניסיון לחנוק את עצמו. ניסיון זה היה הנורה האדומה שדחפה את הוריו להפנותו לטיפול. דרור היה תלמיד טוב אך מאד פסיבי, לא יוזם לא משתתף עונה רק שפונים אליו. בחברת הילדים הוא אינו דחוי אך נמצא בצד. גם בטיפול הופיעה התנהגות פסיבית ומיעוט בדיבור כאשר ההתבטאות היא באמצעות משחק ובעיקר בציור. בשנת הטיפול הראשונה עלו דרך הציורים חרדות קשות, תחושות של הבלעות וכמיהה לכוחות מאגיים שיחלצו לעזרתו. בד בבד החל תהליך של התחזקות האגו. הביטוי לכך היה בשינוי הגרפי שחל בדמויות שצייר - מדמויות סטיק פסיביות לדמויות שהלכו והתעבו והיו בתנועה, בתהליכי צמיחה ובמאבקים שונים. גם במציאות חל שינוי לטובה. לאחר שכשנה וחצי בטיפול, חלה נסיגה במצבו של דרור והייתה התפרצות מחודשת וקשה של החרדות ושל כוחות מאיימים מהלא מודע. דוגמה לכך ניתן לראות בציפורי הטרף, הסערה, גן המשחקים הנטוש ועוד המופיעים בציור הבא:

באותה פגישה לאחר הציור הנ"ל צייר דרור ציור נוסף, שאותו אביא כדוגמא לחשיבות הסמל ככוח מרפא.

בציור זה המצויר על חצי עמוד והדמויות בו קטנות וראשוניות, מצוירת תחרות בן ארנב לצב המעלה את המשל המפורסם של אזופוס, (המופיע גם אצל לה פונטיין וגם אצל קרילוב), המתאר תחרות ריצה בין ארנב לצב ובה הצב מנצח בשל נחישותו, התמדתו וסבלנותו והארנב מפסיד בשל היהירות והרברבנות.

ניתן לראות איך עולה לעזרתו של דרור דימוי עתיק זה מתוך הלא מודע הקולקטיבי המדגיש את כוחו ואיכותו של הצב האיטי, הנחוש, המתמיד והסבלני.

סמל זה בא לחזק את דרור בשעה רגשית קשה, להעביר לו מסר, שלא יתייאש וימשיך בדרכו בהתמדה ובסבלנות. הסמל גם מבטא אזהרה לא להתפתות למהירות, ליהירות ולקיצורי דרך, אותם מסמל במשל הארנב.

אכן, ניתן לראות שבעזרת הסמל העתיק הזה מצליח דרור כבר באותה פגישה קשה להתארגן ולהתמודד עם החרדות- אם גם בצעדים ראשוניים וקטנים. (בתהליכי נסיגה יש תמיד חזרה לדפוסים קדומים לצורך התאוששות והתארגנות נפשית). בהמשך הטיפול שנמשך עוד כשנה וחצי המשיך ד. במסע הגיבור כאשר הדימוי והערך העצמי שלו וכוחות האגו מתחזקים ומתבססים.

נטע:

נטע, ילדה בת 11 שנים הייתה בטיפול במשך שנתיים וחצי. נטע הגיעה לטיפול בעקבות התפרצויות כעס קשות ומצב של דחייה חברתית על ידי בני גילה. כשהגיעה אלי לטיפול התרשמתי מנערה אינטליגנטית, החיה בעולם דמיון משל עצמה, מנותקת מבני גילה, מרבה לקרוא והדמות היחידה אליה היא קשורה הוא החתול שלה. אימה של נטע הייתה שקועה בעולמה הבעייתי ולא הייתה מעורבת וערה למצב בתה. האב היה מודאג וער לקשיים של נטע, אך נקט בשיטות כוחניות בניסיון לפתור את המצב – למשל להכריח אותה להיות עם בני גילה.

באבחון שנערך לנטע עלו חלקים תוקפניים והרסניים באישיותה וגם במהלך הטיפול היה ניסיון אובדני על ידי בליעת כדורים.

במהלך הטיפול נטע התייחסה אלי ביהירות ושתלטנות. היא רדתה בי באופנים שונים ולגלגה עלי. בפגישות יצאו הרבה כעס ותסכול. כל מה שניסתה לעשות לא הצליח לה וכל מה שהצעתי לה היה לא טוב. כמה פעמים אף עזבה את הפגישות לפני סיומן. בפגישות רבות הביעה נטע תחושה של חוסר ערך עצמי שהושלך גם עלי ועל החדר. לדוגמא, אמירות שהחדר וכל מה שיש בו לא שווה, "שנורא קר בחדר" ולאחר הדלקת תנור – "נורא מחניק ומסריח בחדר". לעיתים קרובות הייתה שוללת הכל וטוענת שמסריח ומלוכלך בחדר ופותחת במבצעי ניקיון.

נטע הייתה מאד תחרותית, הרבתה להתחרות בי ולנצח אך לא נהנתה מהניצחון אלא מההזדמנות ללגלג עלי. את כל חוויות הדחייה, התסכול והכעס שלה היא השליכה עלי ולא נענתה לשום פניה ומחווה מצידי. נקודות האור היחידות היו העובדה, שנטע לא הפסידה אף פגישה והעובדה, שבכל פגישה היא בקשה להכין ציפס ואכלה צלחת מלאה מהם.

כך עברו כשנתיים של טיפול. באחת הפגישות נטע ביקשה כרגיל להכין ציפס אך אז התברר שתפוחי האדמה אינם טריים. יצאו להם "עיניים". נטע מיד התרגזה ואמרה "תפוחי האדמה רקובים ומגעילים כמו כל דבר אחר בחדר הזה". פתאום היא הפסיקה לכעוס ואמרה שיש לה רעיון. היא הציעה לחתוך אותם ולשתול כדי, שיצמחו תפוחי אדמה חדשים וצעירים. הכנו שני עציצים ובכל אחד שתלנו שתי חתיכות. נטע השקתה אותם ובקשה שאשקה אותם במהלך השבוע. נטע יצאה מהפגישה במצב רוח מרומם!!!

בחודשים הבאים היא עקבה אחרי צמיחת השתילים שצמחו ועלו. במקביל חל שינוי הדרגתי והססני ביחסה אלי ובהמשך חלו גם שינויים משמעותיים יותר.

ברצוני להתמקד ברגע המפנה בטיפול – שתילת תפוחי האדמה. עולה כאן בשיא עוצמתו הסמל של מוות ולידה מחדש. מתוך תפוח האדמה "הרקוב" יצאו ה"עיניים" שהם בעצם ניצנים מהם יכול לצמוח משהו חדש. הסמל של מוות ולידה מחדש מעיד על שינוי - סיום שלב ותחילת "משהו" חדש. סמל זה מופיע במיתוסים שונים כמו המיתוס שת איזיס ואוזיריס ובפולחן דמטר באלואזיס.

ניתן לשער, שהשינוי התחולל לעיתו במהלך שתי שנות הטיפול שעברו אך הסמל הוא, שהנביט

והוציא אותו לאור, לתודעה.